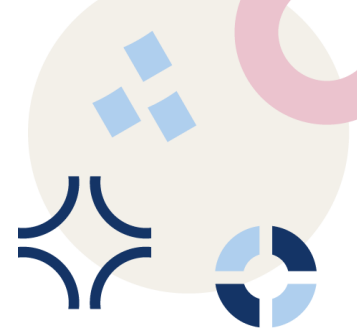

LAUSUNTO EDUSKUNNAN TALOUSVALIOKUNNALLE

8.4.2025

Asia: HE 13/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi

Hämeen kauppakamari kiittää eduskunnan talousvaliokuntaa kuulemis- ja lausuntopyynnöstä koskien valtion aluehallintouudistusta. Hämeen kauppakamari on toimittanut asiassa lausunnon valtiovarainministeriölle 1.9.2024 asian aiemmassa käsittelyvaiheessa. Täydennämme nyt talousvaliokunnan pyynnöstä aiempaa lausuntoamme erityisesti alueellisten palveluiden ja yritysrajojen näkökulmasta.

Keskeiset ehdotukset talousvaliokunnalle

- Esitämme, että eduskunnan talousvaliokunta painottaa lausunnossaan **alue- ja paikallistuntemuksen tärkeyttä** aluehallintouudistuksessa sekä lupa- ja valvontaviraston että erityisesti elinvoimakeskusten osalta. Riski paikallis- ja aluetuntemuksen heikkenemisestä on realisoitumassa Hämeen osalta jo uudistuksen alkumetreillä, kun Hämeen alueelle ei ole osoitettu päätoimipaikkaa.
- Kaakkois-Suomen Elinvoimakeskuksen **päätoimipaikan ja toimipaikkojen sijaintien määrittelyssä** on huomioitava Lahden alueen keskeinen merkitys Suomen elinkeinorakenteessa. Päätoimipaikasta päätettäessä kannustamme huomioimaan nykyisten ELY-keskusten henkilöstön näkökulmasta Lahden keskeisen sijainnin ja hyvän saavutettavuuden tämän päivän monipaikkainen työskentely huomioon ottaen.
- Aluehallintouudistuksessa elinvoimakeskusten kokonaisuus ja ensimmäisten toimintavuosien **vaikutukset tulee arvioida** 3-5 vuoden sisällä uudistuksesta ja tehdä mahdolliset muutokset toimintamalliin huomioiden erityisesti elinkeinoelämän kasvun ja kansainvälistymisen tarpeet.

Tausta Hämeen alueen osalta

Elinvoimakeskuksia koskevan uudistuksen tavoitteena on muodostaa nykyisten ELY-keskusten pohjalta uusi vahva ja toimintakykyinen valtion aluehallinto alueiden elinvoiman edistämiseksi.

Aluehallintouudistus aiheuttaa elinvoimakeskusten osalta merkittäviä muutoksia Hämeessä. Nykyinen Hämeen ELY-keskus palvelee yrityksiä Kanta- ja Päijät-Hämeessä. Hämeen ELY-keskuksen toimipaikat ovat Hämeenlinnassa ja Lahdessa, ja ne työllistävät yhteensä 115 henkilöä. Hämeen ELY-keskus noudattelee vaalipiirijakoa, kun Hämeen vaalipiiri muodostuu Kanta- ja Päijät-Hämeen alueesta. Myös Hämeen poliisi ja Hämeen kauppakamari toimivat kahden maakunnan alueella.

Ehdotuksen mukaan Hämeen ELY-keskus jakautuu kahtia, kun Kanta-Hämeen puoli siirtyy osaksi Sisä-Suomen elinvoimakeskusta ja Päijät-Häme osaksi Kaakkois-Suomen elinvoimakeskusta. Sisä-Suomen elinvoimakeskuksen päätoimipaikka tulisi esityksen mukaan Tampereelle ja Kaakkois-Suomen elinvoimakeskuksen päätoimipaikka Kouvolaan. Lisäksi Hämeen ELY-keskuksen tehtäviä jakautuu kahdeksaan eri siirtosuuntaan.

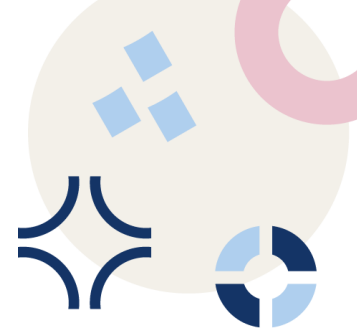
HÄMEEN KAUPPAKAMARI

Aleksanterinkatu 17 A | 15110 LAHTI | Raatihuoneenkatu 21-23 | 13100 HÄMEENLINNA | p. 040 4555 610
hamechamber.fi

Tarkemmat perustelut ehdotuksille

Alue- ja paikallistuntemuksen keskeinen merkitys uudistuksessa

Hämeen alueesta on tulossa elinvoimakessuudistuksessa reuna-alue molemmilta suunnilta katsottuna. Tämä herättää kysymyksen ja huolen siitä, miten muutoksen yhteydessä varmistetaan riittävä alueen elinkeinoelämän ja yritysten tuntemus tukemaan yritysten kasvua ja kansainvälistymistä, mikä on yksi keskeisimmistä elinvoimakessusten tehtävistä.

Hallituksen esityksessä on todettu, että Kaakkois-Suomea ja Päijät-Hämettä yhdistää samankaltainen elinkeinorakenne, työllisyystilanne, yhteinen yliopisto ja ammattikorkeakoulu sekä maantieteellisesti vesistöt ja Salpausselkä. Hallituksen esitys ei kuitenkaan huomioi sitä, että tällä hetkellä elinkeinoelämän yhteistyö Kaakkois-Suomen ja Päijät-Hämeen välillä ei ole systemaattista. Hallituksen esitys ei myöskään huomioi sidosryhmäyhteistyötä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että viranhaltijat tuntevat enimmillään oman maakunnan elinkeinoelämän toimijat ja yritykset. Muutoksen toteuttaminen esitetyssä muodossa suurella todennäköisyydellä vaikeuttaa sidosryhmien yhteistyötä Hämeen alueella ja aiheuttaa sidosryhmätyön pirstoutumista.

Hämeen ELY-keskuksen ja kauppakamarin alueella on systemaattisesti rakennettu elinkeinoelämän ja viranhaltijoiden tiivistä sidosryhmäyhteistyötä yritysten kasvun, kansainvälistymisen ja resilienssin vahvistamiseksi. Elinvoimakessuudistuksen myötä olemme huolissamme siitä, miten esimerkiksi seuraavia hyviksi koettuja ja konkreettisia yhteistyön muotoja edelleen vahvistetaan ja kehitetään, jos uudistus toteutuu esitetyssä muodossa:

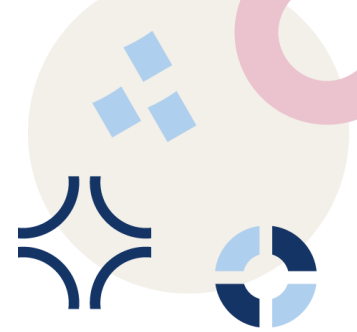
- Olemme aloittaneet Hämeessä tiiviimmän yhteistyön rakentamisen kahden maakunnan välillä puolustusteollisuuden ja kaksikäyttöratkaisujen osalta. Hämeessä on merkittävä kasvupotentiaali näillä sektoreilla, ja tässä tarvitsemme kahden maakunnan tiivistä yhteistyötä yritysten tueksi. Tässä työssä ELY-keskus on maakuntaliittojen ja kuntien ohella tärkeä sidosryhmäkumppani ja on selvää, että sidosryhmäyhteistyöhön ja elinkeinoelämän vahvistamiseen tulee satsata jatkossa vielä nykyistä enemmän.
- Hämeen kauppakamari on ensimmäisenä alueellisena kauppakamarina perustanut kesällä 2024 varautumistoimikunnan. Varautumistoimikunta edistää Hämeen kauppakamarin jäsenyritysten varautumista sekä yhteistoimintaa huoltovarmuuskeskuksen ja turvallisuusviranomaisten kanssa. Hämeen ELY-keskus on edustettuna varautumistoimikunnassa ja ELY-keskus on ELVAR-toiminnan kautta keskeinen viranomaisen toimikunnassamme. Myös tähän sidosryhmäyhteistyöhön elinkeinoelämän ja viranhaltijoiden välillä tulee panostaa jatkossa.
- Hämeen ELY-keskuksen Team Finland -yksikön kanssa järjestämme säännöllisesti alueemme yrityksille suunnattuja eri kansainvälisten markkina-alueiden maainfoja. Käytäntö on toimiva ja yritykset saavat infoista konkreettisia neuvoja ja kontakteja kansainvälistymiseen. Kohdealueet ja tarkemmat teemat on valittu aina alueemme elinkeinorakenteen näkökulmasta.

Toivomme, että eduskunnan talousvaliokunta painottaa lausunnossaan alue- ja paikallistuntemuksen tärkeyttä uusien elinvoimakessusten osalta huomioiden erityisesti Hämeen tilanteen muutoksessa. Toivomme, että lausunnossa huomioidaan myös Hämeen alueen vahva sidosryhmäyhteistyö elinkeinoelämän ja viranhaltijoiden välillä, jotta se ei pirstoutuisi ja heikkenisi uudistuksen myötä. Alue- ja paikallistuntemus sekä toimiva sidosryhmäyhteistyö ovat elinkeinoelämän kasvulle tärkeitä asioita.

HÄMEEN KAUPPAKAMARI

Aleksanterinkatu 17 A | 15110 LAHTI | Raatihuoneenkatu 21-23 | 13100 HÄMEENLINNA | p. 040 4555 610
hamechamber.fi

Kaakkois-Suomen elinvoimakeskuksen päätoimipaikan merkityksestä Lahden alueelle

Hallituksen esityksessä linjataan, että päätoimipaikoista päätetään valtioneuvoston asetuksella. Lausuntopalautteessa on esitetty kritiikkiä tähän linjaukseen, koska päätoimipaikkojen päättäminen valtioneuvoston asetuksella voi heikentää aluetuntemusta pitkällä tähtäimellä.

Kaakkois-Suomen elinvoimakeskuksen päätoimipaikan sijaintia päätettäessä on huomioitava, että Lahti on ainoa alueensa suuri kaupunki, jolla ei ole päätoimipaikkaa. Tuomme eduskunnan talousvaliokunnan tietoon, että Lahtea puoltaisi sijaintipaikkana monipuolisempi ja laajempi elinkeinorakenne. Lisäksi Lahti on helposti saavutettavissa. Monipaikkaisen työskentelyn ja etätöiden ansiosta päätoimipaikan siirtäminen Lahteen ei kuormittaisi juurikaan henkilöstöä. Päätoimipaikan sijainnin osalta on syytä huomioida myös se, että Lahden kaupungissa ja Päijät-Hämeen maakunnassa on pääkaupunkiseutuun, suuriin kaupunkeihin ja muihin maakuntiin verrattuna suhteessa vähemmän valtion työpaikkoja. Valtion työpaikkoja on myös merkittävästi vähentynyt viime vuosina (esimerkiksi ARA ja Verohallinto) vaikuttaen kaupungin ja maakunnan huolestuttavaan työllisyystilanteeseen.

Toivomme, että eduskunnan talousvaliokunta huomioi lausunnossaan Lahden alueen merkityksen päätettäessä Kaakkois-Suomen elinvoimakeskuksen päätoimipaikan sijainnista.

Aluehallintouudistuksen toteutuksen vaikutusarviointi ja mahdolliset korjaustoimenpiteet

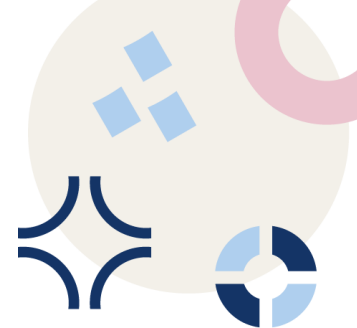
Aluehallintouudistuksen keskiössä on hallitusohjelman tavoite vahvistaa yhdenmukaista lupa- ja valvontakäytäntöä alueesta riippumatta ja sujuvoittaa lupaprosesseja. Tämä on hyvä tavoite elinkeinoelämän näkökulmasta. Elinvoimakeskusten osalta keskeisenä tavoitteena on monialainen valtion aluehallinto, joka kootaan nykyistä vahvemmille alueille elinvoimakeskuksiin. Elinvoimakeskusten muodostumisessa ei nouse keskeiseen rooliin yritysten kasvun ja kansainvälistymisen tukeminen optimaalisella rakenteella, eikä uudistuksen keskeisenä tavoitteena myöskään mainita alue- ja paikallistuntemuksen ja sidosryhmäyhteistyön vahvistamista.

Esitämme eduskunnan talousvaliokunnalle, että elinvoimakeskusten kokonaisuus, toimivuus ja toiminnan vaikuttavuus arvioidaan 3-5 vuoden sisällä uudistuksesta. Esitämme, että viimeistään tuossa vaiheessa lainsäädäntöön ja toimintamalleihin tehdään tarpeelliset mahdolliset muutokset huomioiden erityisesti elinkeinoelämän kasvun ja kansainvälistymisen tarpeet. Samassa yhteydessä on huomioitava myös vuoden 2025 aloittaneiden työllisyysalueiden toiminta ja yhteistyö suhteessa elinvoimakeskuksiin.

HÄMEEN KAUPPAKAMARI

Aleksanterinkatu 17 A | 15110 LAHTI | Raatihuoneenkatu 21-23 | 13100 HÄMEENLINNA | p. 040 4555 610
hamechamber.fi

Lopuksi

Elinvoimakeskusten toiminnassa on varmistettava muutoksen jälkeenkin vahva alueellisen ja paikallisen elinkeinoelämän tuntemus ja läsnäolo alueella. Elinvoimakeskusten rooli tulee yhteensovittaa alueen elinkeinotoimijoiden kanssa. Alueellista yhteistyötä tehdään eri viranomaisten, maakuntaliittojen, kaupunkien ja elinkeinoelämän järjestöjen kesken. Muutoksessa on tärkeää huomioida, että toimivia elinkeinoelämän verkostorakenteita ei heikennetä.

Aluehallintouudistus on mittava muutos ja muutoksen keskeisenä tavoitteena myös elinvoimakeskusten osalta tulee olla asiakaslähtöisyys. palvelunkäyttäjien asioiden hoito ei saa vaarantua, viivästyä eikä palvelukatkoksia saisi syntyä muutoksen läpiviennissä. Elinvoimakeskusten toiminnan keskiössä tulee olla yritysten saamat oikea-aikaiset ja sujuvat palvelut kasvun, kehittymisen ja kansainvälistymisen tueksi.

Lahdessa 8.4.2025

Hämeen kauppakamari

Anne Vanhala
toimitusjohtaja

HÄMEEN KAUPPAKAMARI

Aleksanterinkatu 17 A | 15110 LAHTI | Raatihuoneenkatu 21-23 | 13100 HÄMEENLINNA | p. 040 4555 610
hamechamber.fi

